

'Grafcultuur wandeling' Anloo – Zuidelijke route

Een wandeling van ongeveer twee uur met een afstand van ruim 7 km.

1. Startpunt Magnus kerk in Anloo (Rijksmonument 8152)

De oorsprong van het dorp Anloo en de Magnus kerk moeten we zoeken na het begin van de jaartelling. Er zijn historici die het ontstaan van Anloo plaatsen in de Germaanse tijd; anderen houden het op het begin van de middeleeuwen. De naam Anloo duidt op een nederzetting bij - 'an'- een bos - 'loo'- op vruchtbare grond. De kerk wordt al genoemd in een akte uit 820. Zekerheid krijgen we pas in 1139 met een benoeming in een oorkonde van de bisschop van Utrecht. In

het schip en het koor zijn meerdere graf- en gedenksteden te vinden. Rondom de kerk was de begraafplaats die echter in het midden van de 19^e eeuw is verplaatst naar de huidige begraafplaats aan de Bosweg. Bij het graven van de afvoer voor het regenwater zijn enkele jaren geleden nog vele restanten gevonden!

Wandel langs Kerkbrink en Brinkstraat vanaf de kerk richting Anderen. Bij de splitsing linksaf (ANWB paddenstoel 21573/001) met de zandweg en het fietspad richting Eext. Na het bereiken van de 'strubben' liggen -voorbij het eerste zijpad links in het larixbos- vier grafheuvels.

2. Vier grafheuvels in de Strubben uit het Neolithicum en/of Bronstijd (Rijksmonument 45013)

De manier van begraven in de prehistorie hangt samen met de leefcultuur uit die tijd. De hunebedden stammen uit de Jonge Steentijd met de Trechterbekercultuur (ca.4400-1700 v. Chr.), de grafheuvels en urnenvelden uit de Bronstijd (1700-700 v. Chr.) en de IJzertijd (700-0 v. Chr.). In de grafheuvels werden zowel urnen als overledenen (inhumaties) geplaatst. Crematies waren gebruikelijk tijdens de eerste helft van de klokbekercultuur (2400-1900 v.Chr.). Vooral de bijgiften hebben veel kunnen vertellen over de leefwijze en de dodencultuur van onze voorouders: touw versierd aardewerk, stenen bijlen en vuurstenen pijlpunten werden bij opgravingen aangetroffen.

Vanaf het begin van het bos neem je de 4de afslag links bij een v-sprong en een afsluitbalk. Na het bereiken van het weiland rechtsaf. Achter de picknick bank ligt de (niet zichtbare) veekraal.

3. Veekraal uit Neolithicum/Bronstijd en urnenveld met opgravingen in 1957/1958 door professor Waterbolk : niet zichtbaar

In 1956 werd het Grote Heideveld door de BV Bosaanplanting Terborgh van de familie Everts verder ontgonnen voor nieuwe aanplant. Tijdens het ploegen werden potscherven aangetroffen waarna de archeoloog professor Waterbolk werd gewaarschuwd. Het uitvoerige archeologische onderzoek in 1957/58 bracht aan het licht dat er een reeks van bewonersactiviteiten heeft plaatsgevonden over een langere periode. Gevonden werden een aantal urnengraven met grafiften uit de Bronstijd, een maalsteen met loper uit de Trechterbekercultuur en sporen van een drietal palissaden.

Doorlopen door het klaphek en het rooster naar de heide (met de heideschappen en heidekoeien).

4. Twee grafheuvels op de Grote Heide (Rijksmonument 45019)

Deze grafheuvels maken deel uit van de prehistorische route over de Hondsrug. Een slinger van grafheuvels en hunebedden strekt zich uit van (het huidige) Emmen tot aan Groningen. Hoog en droog op de Hondsrug met aan beide zijden toegang tot de wateren Hunze en Aa, vestigden de landbouwers zich graag. Met het begraven van hun doden in grafheuvels en later in urnenvelden, bevestigden zij hun betrokkenheid bij hun leefgebied.

Doorlopen (door het hek te openen en weer goed af te sluiten); over het rooster komt je uit op een brede hoofdlaan. Links af naar het herdenkingsmonument (ca. 100 meter).

5. Onderduikerhol uit Tweede Wereldoorlog met gedenksteen

Het oorlogsmonument werd op 4 mei 1970 onthuld. De kei staat vlak bij de plaats waar zich tijdens de Tweede Wereldoorlog twee gebeurtenissen hebben afgespeeld. Het onderduikershol werd door vijf verzetsmensen gebruikt maar door de Duitse bezetters in 1944 ontdekt. Eén van de onderduikers is gefusilleerd. De tweede gebeurtenis vond plaats vlak voor de bevrijding toen tien verzetsmensen naar de voormalige schuilplaats werden gebracht en ter plekke werden gedood. De Historische Vereniging Anloo startte in 2015 een actie om het hol te restaureren.

Teruglopen en eerste bospad links. Daarna door het smalle bospaadje en de kuil van de voormalige zandafgraving naar het Galgwandenveen (Eextervisplas of Braamsplas).

6. Pingo Galgwandenveen (Eextervisplas) met vijf grafheuvels uit de Bronstijd (Rijksmonument 45020) met trekweg/karrensproen

De naam doet vermoeden dat dat op een van de grafheuvels een galg heeft gestaan; aangetoond is dat echter nooit! Wel zijn de grafheuvels uit de Late Steentijd nabij de pingo zichtbaar. Maar wat is een pingo? Het is een overblijfsel van een gesmolten 'ijslens' uit de laatste Weichsel ijstijd toen Drenthe nog een toendra was. De karrensproen maken deel uit van de prehistorische hoofdroute.

Rechtsaf langs de parkeerplaats over de klinkerweg tot de t-splitsing daar ga je rechtsaf het brede zandpad op. Na +/- 100 meter zie je een picknickbank daar ga je linksaf. Tijdelijk de gele paaltjes volgen. Bij twee witte perceelstenen rechtsaf de beukenlaan in. Bij het bereiken van het heideveldje linksaf de (donkere) beukenlaan in.

7. Zes grafheuvels uit Neolithicum en Bronstijd (Rijksmonument 45018)

Deze zes naast elkaar geleden grafheuvels zijn exemplarisch voor de manier van begraven uit de Klokbekercultuur (ca. 2400-1900 v. Chr.). In de heuvels werden meerder graven gevonden wat duidde op het bijzetten van urnen over een langere periode. De heuvels hadden vaak één of meer kransen van palen door de voet van de heuvel; een traditie die men tot in de vroege bronstijd en ijzertijd terugziet. Een groot aantal van deze grafheuvels zijn vermeld op een lijst van archeologische monumenten en worden beschermd volgens de monumentenwet. De wetenschappelijke en landschappelijke waarde wordt bewaard door de begroeiing op de restanten van de heuvels te verwijderen en door eventuele beschadigingen te herstellen.

Doorlopen richting open weide met uitzicht op het "Eexterveld". Links naast de laan ligt een markesteen.

8. Markesteen van de grens tussen Anloo en Eext (extra)

De markestenen geven de grens aan tussen de marken; in dit geval die van Eext en Anloo. Markestenen dateren uit de periode vanaf de Middeleeuwen tot de invoering van het kadaster in 1832 toen de heidevelden gemeenschappelijk bezit waren van de boermarken.

Het bord Urnenveld Anloo verschijnt. Naar binnen lopen en via de kronkelpaden naar de ingang.

9. Urnenveld Anloo: nieuwe begraafplaats voor urnen. Opggericht in 2015

Tijdens de Late Bronstijd legden de bewoners van de Hondsrug - wat nu Drenthe heet- urnenvelden aan om hun doden aan de aarde toe te vertrouwen. In kleine tumuli, omringt door een kringgreppeltje, plaatsten zij de urnen. Deze grafcultuur is door de beheerders Jan en Marga ten Sijthoff teruggebracht naar de 21^e eeuw. Het perceel, beplant met beuk en douglas, is door de gemeente Aa en Hunze in 2015 aangewezen als 'bijzondere begraafplaats voor urnen'. De tumuli zullen er altijd blijven en worden niet geruimd. Vlakbij het perceel ligt een hunebed uit de Nieuwe Steentijd en grafheuvels uit de Late Steentijd; een uniek prehistorisch gebied. Plaatsing van een urn is voor velen een reis van het verre verleden via het heden naar de eeuwigheid (www.urnenveldanloo.nl)

Het bordje Pinetum Anloo volgen tot de ingang (ca. 100 meter).

10. Pinetum Terborgh (extra)

Het pinetum 'Ter Borgh' ligt tussen de dorpen Anloo en Eext te midden van in de jaren 1922-1930 aangeplant bos. In 1953 werd door de familie Everts het pinetum gesticht. Van de meer dan 400 coniferen op het terrein zijn de eerste in 1954 aangeplant. Het is thans een aantrekkelijk park waarin men langs wandelpaden kan genieten van de grote verscheidenheid in kleur en vorm van de diverse coniferen ([www. pinetumanloo.nl](http://www.pinetumanloo.nl))

Doorlopen over de hoofdlaan en rechtsaf bij het eerste pad (met bordje P). Dit pad volgen met een vennetje aan de linkerhand.

11. Hunebed D11 uit het Neolithicum (Rijksmonument 45017)

De Trechterbekercultuur (3400-2750 v. Chr.) is bekend vanwege de bouw van hunebedden ofwel megalietgraven. Volgens sommige archeologen migreerden deze hunebedbouwers vanuit Zuid-Scandinavië en Noord-Duitsland naar Drenthe. Deze graven worden algemeen beschouwd als collectieve grafmonumenten waarin een groep mensen is bijgezet. Oorspronkelijk lag over ieder hunebed een aarden heuvel waar alleen de dekstenen bovenuit staken. De stenen zijn aangevoerd door de gletsjers

van de voorlaatste ijstijd (het Saaliën). Voor het bouwen van de hunebedden werd –zo vermoedt men- gebruik gemaakt van touwen, rolpalen en runderen.

Je loopt tegen het hunebed aan, ga dan links, dan kom je het bordje P- Anderenseweg aan je linkerhand tegen, deze volgen. Bij tweede pad links voor de slagboom ligt de familie grafplaats.

12. Familie grafplaats Everts. Opgericht in 1934

Toen de echtgenote van de ontginner Dirk Everhard in 1936 overleed, gaf de burgemeester van Anloo toestemming om haar in het eigen bos te begraven. Er werd een vergunning verstrekt waarin werd vermeld dat Dirk Everhard, zijn vrouw en zijn nazaten het recht kregen om in eigen grond begraven te worden. Het vierkante perceel met het familie kerkhof is ondergebracht in de 'Stichting Grafplaats Terborgh'. Het echtelijk graf werd getooid met een grafsteen uit rode graniet, afkomstig uit Finland.

Bij de kruising met de slagboom is er een uitzicht op de zuides van Anloo met de voormalige raatakkers.

13. Raatakkers/Celtic Fields: niet meer zichtbaar (extra)

De zogeheten Celtic Fields en de ijzertijd horen bij elkaar. Ze dateren van 800 tot 100 voor de jaartelling. Een raatakker bestaat uit een groot aantal aaneengesloten, door walletjes omgeven veldjes van ongeveer 30 x 30 meter. Het totaal kon wel een omvang bereiken van tientallen hectares. Als de akkertjes waren uitgeput, werd het braak gelegd en werd het terrein ernaast weer ontgonnen. Met luchtfoto's en het AHN (Actueel Hoogtebestand Nederland) zijn op vele plaatsen in

Drenthe deze raakakkers te herkennen waaronder in Zeijen, Balloo, Hijken maar ook ten zuiden van Anloo. Het was de archeoloog professor Van Giffen die al in 1928 de walcomplexen onderzocht en sporen van het gebruik van eergetouwen (een soort primitieve ploeg) vond.

Wandelen naar de parkeerplaats, er door lopen en rechtsaf de Paasbrink op (bij bordje Drentsche Aa van SBB). Na bereiken van de Gasterenseweg even links af over het betonnen fietspad en daarna rechts(bij lantaarnpaal A188) weer terug naar de Magnus kerk.

gecontroleerd mrt 2022